

An impressionist painting of a woman with dark hair, looking down at a book she is holding. The background is a vibrant, textured red. The woman's clothing is rendered in blue and white brushstrokes. The overall style is characteristic of the Impressionist movement.

ANITA BROOKNER

Hotel du Lac

Met een nawoord van Julian Barnes

Bekroond met de Man Booker Prize

In de roman die haar de Booker Prize opleverde en haar internationale reputatie vestigde, vertelt Anita Brookner het verhaal van Edith Hope, een schrijfster van romantische boeken die eenzaam is en teleurgesteld in de liefde.

Nadat haar geheime verhouding is uitgekomen, vlucht Edith naar de vredige luxe van een afgelegen hotel aan het Meer van Genève om haar leven te overdenken. In deze stille omgeving, omringd door verwende vrouwen en snobistische mannen, zoekt Edith een uitweg in haar vastgelopen bestaan: moet ze vasthouden aan haar idealen of zich conformeren aan de normen en waarden van de maatschappij?

Met *Hotel du Lac* toont Anita Brookner haar messcherpe inzicht in de menselijke ziel en relaties.

'Een klassieker die nog honderden jaren zal worden gelezen.' – *The Spectator*

'Een geweldig liefdesverhaal.
Humoristisch, geestig, ontroerend en buitengewoon intelligent.' – *The Times*

'*Hotel du Lac* raakt je recht in het hart.' – *The Observer*

Anita Brookner (1928-2016) groeide op in Londen als dochter van Poolse immigranten. Ze studeerde kunstgeschiedenis aan de universiteit van Londen en gaf daarna jarenlang les aan het prestigieuze Courtauld Institute of Art. Op haar drieënvijftigste debuteerde zij met de roman *Een frisse start*. Haar roman *Hotel du Lac* werd in 1984 bekroond met de Booker Prize.

www.uitgeverijorlando.nl

ANITA BROOKNER

Hotel du Lac

Vertaald uit het Engels
door Eva Wolff

uitgeverij
ORLANDO

Hotel du Lac © The Estate of Anita Brookner,
first published in 1984
Oorspronkelijke uitgever Penguin Random House UK
© 2021 voor de Nederlandse taal Uitgeverij Orlando bv,
Amsterdam
Vertaling Eva Wolff
Nawoord 'Julian Barnes remembers his friend Anita Brookner'
© 2016 Julian Barnes, voor het eerst gepubliceerd in
The Guardian, 18 maart 2016
Omslagillustratie Pierre Bonnard, *Femme accoudée avec chien
et nature morte*, 1917
Omslagontwerp Mariska Cock
ISBN 978 90 83104 34 8
NUR 302

www.uitgeverijorlando.nl

I

VANUIT HET RAAM WAS niets anders te zien dan een vervaagende strook grijs. Aan gene zijde van de grijze tuin, waarin uitsluitend een of andere onbekende plant met leerachtige bladeren leek te groeien, moest het immense grijze meer liggen, dat zich als in een narcotische slaap naar de onzichtbare oever aan de overkant uitstreckte en daarachter, alleen in je verbeelding, hoewel door de reisgids bevestigd – de top van de Dent d'Oche, waar het nu misschien al zachtjes een beetje sneeuwde. Het was namelijk eind september, buiten het seizoen. De toeristen waren vertrokken, de tarieven verlaagd en er was voor bezoekers weinig aanlokkelijks meer in dit stadje aan de waterkant, waarvan de inwoners – toch al niet zo spraakzaam – zich vaak in zwijgen hulden als gevolg van de dichte wolken die soms dagen achtereen neerdaalden en vervolgens zonder enige waarschuwing optrokken om dan een volledig nieuw landschap te onthullen, vol kleur en afwisseling: over het meer glijdende bootjes, passagiers op de landingssteiger, een markt in de openlucht, de contouren van een sombere, dertiende-eeuwse kasteelruïne, witomrande bergen in de verte, en naar het zuiden, tegen de vrolijk oprijzende hellingen op de achtergrond, appelbomen met emblematisch fonkelende vruchten. Dit was namelijk een land waar de overvloed met wijs beleid werd geogst,

een land dat menselijk falen had overwonnen en waar alleen het weer verontrustend onberekenbaar bleef.

Edith Hope, schrijfster van romantisch proza onder een pakkender naam, bleef voor het raam staan, alsof het met een beetje goede wil zou lukken door de mysterieuze ondoorzichtigheid die ze hier had aangetroffen heen te prikken. Er was haar een sfeer van stimulerende opgewektheid in het vooruitzicht gesteld, een klimaat gespeend van illusies, uiterst nuchtere, om niet te zeggen pragmatische omstandigheden – een rustig hotel, uitstekende keuken, lange wandelingen, geen opwinding, op tijd naar bed gaan – waardoor zij in staat zou zijn haar serieuze en hardwerkende persoonlijkheid te hervinden en de ongelukkige misstap te vergeten die tot deze korte verbanning naar dit schijnbaar onbewoonde oord had geleid, in deze langzaam versomberende tijd van het jaar, waarin ze thuis had moeten zijn... Maar het was thuis, of liever gezegd haar eigen omgeving geweest, die ineens vijandig was geworden, zodat ze, bang geworden door wat haar overkwam, op aanraden van haar vrienden erin had berust een tijdje weg te gaan en had toegestemd zich door Penelope Milne naar het vliegveld te laten brengen, een vriendin en buurvrouw, die haar mond niet voorbijpraatte en bereid was haar te vergeven op voorwaarde dat ze een behoorlijk tijdje verdween en dan ouder en wijzer, en zich terdege bewust van het feit dat ze over de schreef was gegaan, terugkwam. *Ze zien mijn misstap namelijk niet door de vingers alsof ik een onschuldig meisje ben, dacht ze; en waarom zouden ze ook. Ik ben een serieuze vrouw die beter zou moeten weten en mijn vrienden vinden dat ik de leeftijd voor onbezonnenheden te boven ben, en*

verscheidene mensen hebben mij erop gewezen dat ik qua uiterlijk op Virginia Woolf lijk. Ik verdien mijn eigen brood, ik betaal mijn rekeningen, ik kan redelijk goed koken en ik lever mijn manuscripten op tijd in. Ik onderteken alles wat men mij voorlegt, ik bel nooit mijn uitgever op en ik heb geen pretenties met het genre boeken dat ik schrijf, hoewel ik besef dat ze het goed doen. Ik heb deze nogal vage en gedweë persoonlijkheid al geruime tijd staande gehouden, en hoewel anderen me ongetwijfeld saai vonden, mocht ik mezelf niet saai vinden. Mensen die denken me te kennen, beschouwen me als een onopvallende figuur en men is het erover eens dat dat zo moet blijven. En na een heilzaam verblijf in deze grijze eenzaamheid (en ik zie dat de bladeren van die plant totaal niet bewegen) zal ik zonder twijfel terug mogen komen om mijn vreedzame bestaan te hervatten en weer te worden wie ik was voor ik die blijkbaar afschuwelijke daad beging, hoewel ik er eerlijk gezegd geen moment meer aan had gedacht nadat ik die eenmaal had begaan. Maar dat doe ik nu wel. En hoe.

Nadat ze het kleurloze uitspansel buiten het raam de rug had toegekeerd, liet ze haar blik door de kamer gaan, die de kleur had van kalfsvlees dat te lang heeft gesudderd: vleeskleurige vloerbedekking en gordijnen, een smal bed met een vleeskleurige spreij, een sober tafeltje met een rechte stoel er stijf tegenaan geschoven, een smalle, benepen klerenkast, en heel hoog boven haar hoofd een minuscule kroonluchter met acht zwakke gloeilampjes die uiteindelijk ongetwijfeld een miezerig licht zouden verspreiden. Wanneer je de stijve kanten gordijnen, die het daglicht nog meer afschermden, opzieschoof, kon je door de hoge, openslaande deuren op

een smal balkonnetje komen waar een groene metalen tafel en stoel stonden. Daar zal ik kunnen schrijven als het mooi weer is, dacht ze, en ze liep naar haar koffer om er twee langwerpige mappen uit te halen, met in de ene het eerste hoofdstuk van *In dit ondermaanse*, waaraan zij van plan was tijdens dit eigenaardige hiaat in haar leven rustig door te werken. Maar het was de andere map die ze pakte en waarmee ze, zodra ze hem had opengeslagen, onwillekeurig naar het tafeltje liep, op de ongemakkelijke stoel ging zitten, de dop van haar pen schroefde en haar omgeving al snel was vergeten.

‘Liefste David (schreef ze),

Het is als een koude douche over me heen gekomen. Penelope reed snel en hield haar ogen hardnekkig op de weg gericht, alsof ze een gevangene uit de beklagdenbank naar een streng bewaakte gevangenisafdeling escorteerde. Ik had zin om te praten – het gebeurt tenslotte niet iedere dag dat ik in een vliegtuig stap, en de pillen die ik van de dokter had gekregen maakten me nogal spraakzaam – maar mijn interventie leek niet erg welkom. Hoe dan ook, toen we eenmaal op Heathrow waren, werd ze iets toeschietelijker, zocht ze een wagentje voor mijn koffer en vertelde me waar ik een kop koffie kon krijgen, en ineens was ze weg en voelde ik me vreselijk, niet treurig of zo, maar een beetje licht in het hoofd en nog steeds spraakzaam, maar er was niemand om mee te praten. Ik dronk mijn koffie en liep wat rond en probeerde alle details in me op te nemen, zoals mensen denken dat schrijvers doen (behalve jij, lieveling, die daar helemaal nooit over denkt) en ineens zag ik mezelf in de spiegel in het damestoilet en mijn hoogst correcte uiterlijk en dacht:

ik hoor hier niet, ik ben hier niet op mijn plaats! Drommen rondlopende mensen, huilende kinderen, iedereen op weg ergens anders heen, en hier had je die zachtaardig uitziende, een tikje magere vrouw in een lang vest, gereserveerd, weinig agressief, met niet onaardige ogen, tamelijk grote handen en voeten, gedweë nek, een vrouw die nergens naartoe wilde gaan, maar ik had nu eenmaal beloofd dat ik een maand zou wegblijven, totdat iedereen tot de slotsom komt dat ik weer mezelf ben. Eén ogenblik was ik in paniek, want ik ben nu mezelf en was dat toen ook, al werd dat feit niet erkend. Niet bezig te verdrinken, maar wuivend.

Hoe dan ook, ik zette me eroverheen, al was dat niet eenvoudig, en ik voegde me bij het meest betrouwbare stel mensen dat ik kon vinden, wetende, zonder de moeite te nemen het te vragen, dat ze op weg waren naar Zwitserland, en binnen de kortste keren zat ik in het vliegtuig naast een heel charmante man die me vertelde over een conferentie in Genève die hij ging bijwonen. Ik maakte uit zijn verhaal op dat hij arts was, eigenlijk zag ik een specialist in tropische ziekten in hem, vooral omdat hij vertelde dat hij de meeste tijd in Sierra Leone werkte, maar het bleek dat hij iets te doen had met wolfram. Wat je noemt de befaamde verbeeldingskracht van de schrijver. Niettemin voelde ik me een beetje beter, en hij vertelde me over zijn vrouw en twee dochters en dat hij over twee dagen naar ze toe zou vliegen om een paar dagen thuis te zijn voor hij terugging naar Sierra Leone. En binnen verbazingwekkend korte tijd waren we daar (ik merk dat ik “daar” zeg en niet “hier”) en hij zette me in een taxi en na ongeveer een half uur was ik ten slotte hier (en het begint al meer “hier” dan “daar” te zijn)

en zo meteen zal ik moeten uitpakken en me wassen en mijn haar opkammen en naar beneden gaan om te zien of ik een kopje thee kan krijgen.

Het hotel lijkt uitgestorven. Ik zag bij het binnenkomen alleen één oudere vrouw, heel klein, met het gezicht van een bulldog en dusdanig kromme benen dat ze haar gewicht van de ene kant naar de andere leek te gooien om vooruit te komen, maar ze deed dat met zo veel verbeterde krachtsinspanning dat ik onwillekeurig opzichtig. Ze liep met een stok en had zo'n haarnetje op haar hoofd, bezaaid met blauwe fluwelen strikjes. Volgens mij was ze de weduwe van een Belgische banketbakker, maar de jongen die mijn koffer droeg, knikte bijna onmerkbaar en mompelde toen ze langs schommelde "Madame la Comtesse". Wat je de befaamde verbeeldingskracht van de schrijver enzovoort. In elk geval werd ik zo haastig deze kamer in gewerkt (of eigenlijk gelokt) dat de rest me ontging. Het lijkt een rustig, goed verwarmd en vrij groot hotel. Het weer zou je vermoedelijk als kalm kunnen omschrijven.

Ik denk de hele tijd aan je. Ik probeer te bedenken waar je nu bent, maar dat is vrij moeilijk door het tijdsverschil, hoe gering dat ook is, en door de nawerking van mijn pillen, en al die treurige cipressen. Bij wijze van spreken. Maar morgen is het vrijdag en als het donker begint te worden zal ik in staat zijn me voor te stellen hoe je in de auto stapt om naar je buitenhuis te rijden. En dan natuurlijk het weekeinde waar ik niet aan probeer te denken. Je weet niet half...'

Toen ze op dit punt was beland, legde ze haar pen neer en wreef in haar ogen, waarna ze een poosje met haar ellebogen op tafel en het hoofd in haar handen bleef zitten.

Tegen het licht knipperend pakte ze daarna haar pen weer op en vervolgde haar brief.

‘Het zou belachelijk zijn als ik je vertelde goed op jezelf te passen, omdat jij nooit aan al die kleine voorzorgsmaatregelen denkt die anderen nemen, en ik kan er hoe dan ook niets aan doen. Schat van mijn hart, zoals mijn vader mijn moeder altijd noemde, ik mis je zo.’

Ze bleef nog een paar minuten aan de tafel zitten, haalde toen diep adem en schroefde de dop weer op haar pen. Een kop thee, dacht ze, wat ik nodig heb is een kop thee. En dan een wandeling, een lange wandeling langs de oever van het meer, en daarna ga ik een bad nemen en mijn blauwe jurk aantrekken, en tegen die tijd zal ik gereed zijn om mijn entree in de eetzaal te maken, een stap die me altijd zo moeilijk valt. En dan moet ik de hele toestand van het diner zien door te komen, waar nogal wat tijd mee gemoeid zal zijn, en daarna zal ik ergens gaan zitten en met iemand praten, het doet er nauwelijks toe met wie, al was het maar met die bulldogmevrouw. En ik wil vroeg naar bed, dus dat wordt geen al te groot probleem. Eigenlijk ben ik nu al moe. Ze gaapte tot haar ogen traanden en kwam toen overeind.

Uitpakken was een kwestie van een paar minuten. Uit bijgeloof liet ze het grootste deel van haar kleren in haar koffer om zichzelf het gevoel te geven dat ze indien nodig in een paar minuten kon vertrekken, al wist ze dat alles in de koffer zou blijven liggen en nog hopeloos zou verkreukelen op de koop toe. Het deed er niet meer toe. Met haar haarborstel en nachthemd liep ze de badkamer in. Ze inspecteerde haar uiterlijke verschijning, die niet veranderd leek, en na haar tas en sleutel te hebben gepakt, stapte ze de voel-

baar lege gang in. Er viel schemerig, bleek licht door een groot raam boven de overloop. In de muren leken vage herinneringen aan voedzame maaltijden te zijn opgesloten. Er was geen mens te bekennen, hoewel ze door een deur verderop in de gang zwakjes het geluid van een radio kon horen.

Het Hotel du Lac (Familie Huber) was een onwankelbaar en statig gebouw, een gerenommeerd huis, een traditioneel etablissement, waar men gewend was de welgestelden, de gepensioneerden, de bescheidenen, de omzichtigten, de gerespecteerde gasten uit een vroegere toeristische era te ontvangen. Men had weinig moeite gedaan het hotel voor passerende toeristen, op wie men altijd had neergekeken, te moderniseren. Het meubilair, hoewel sober, was van uitstekende kwaliteit, het linnengoed smetteloos, de service onberispelijk. De reputatie in goed geïnformeerde vakkringen trok personeel met een goed karakter aan, dat serieus was geïnteresseerd in het hotelbedrijf, maar dit was de enige concessie die men deed ten aanzien van het erkennen van eigen verdiensten. Tegenover de gasten schepte men een pervers gevoel van trots in het ontbreken van alle attracties, zodat bezoekers die toevallig een kamer zochten hun ogen niet konden geloven en door de geringe afmetingen van het terras, de gedempte stilte van de foyers, het ontbreken van achtergrondmuziek, openbare telefoons, advertenties voor pittoreske rondleidingen of aanplakborden waarop de aantrekkelijkheden van de plaats werden aangeprezen, van hun voornemen afzagen. Er was geen sauna, geen kapper en er waren zeker geen vitrines met sieraden, en de strenge sfeer van de kleine, donkere bar moedigde de gasten niet aan om

te blijven hangen. Men liet doorschemeren dat doorzakken, zowel voor zakelijke doeleinden als uit genotzuchtige overwegingen, niet *comme il faut* was, en dat indien men het absoluut nodig achtte, het in de beslotenheid van iemands kamer diende te geschieden of in de volksere etablissementen waar men van dergelijke neigingen niet opkeek. Na tien uur 's morgens waren er zelden kamermeisjes te zien, want tegen die tijd dienden alle huishoudelijke geluiden tot zwijgen te zijn gebracht; er was na die tijd geen stofzuiger meer te horen en geen vuil linnengoed te bekennen. Een discreet geritsel kondigde het herverschi jnen van de kamermeisjes aan, die de lakens omsloegen en de kamers opruimden als de gasten klaar waren met verkle den voor het diner. De enige publiciteit waarvan het hotel zich niet distantieerde, waren de mondelinge aanbevelingen van de vaste clientèle.

Wat het hotel te bieden had was een vriendelijk soort toevluchtsoord, de waarborg van privacy, en de bescherming en discretie die met onberispelijkheid gepaard gaan. Omdat deze laatstgenoemde eigenschap allesbehalve aantrekkelijk was voor een verrassend groot aantal mensen, was Hotel du Lac gewoonlijk half leeg en in deze tijd van het jaar, aan het einde van het seizoen, berustte men erin alleen een handjevol gasten te verzorgen, vóór men de deuren voor de winter sloot. De enige overgebleven bezoekers van het bescheiden aantal dat de vakantie, zoals het hoort, in het hoogseizoen had genomen, werd evenwel met dezelfde voorkomendheid en hoffelijkheid behandeld alsof zij oude, gewaardeerde klanten waren, wat zij in sommige gevallen ook waren. Uiteraard deed men geen enkele moeite hen te amuseren. Er werd in hun behoeften voorzien en met

evenveel zorg werden hun karaktertrekken geanalyseerd. Men ging ervan uit dat zij aan de maatstaven van het hotel zouden voldoen, zoals het hotel aan de hunne. En mochten er zich problemen voordoen, dan zouden die discreet behandeld worden. Het hotel stond hierdoor bekend als een etablissement dat weinig kans maakte ongunstig de aandacht te trekken, een etablissement dat een herstellend verblijf garandeerde voor mensen die door het leven slecht behandeld waren of alleen maar vermoeid. Het hotel stond met naam en adres in alle kaartsystemen van mensen die zulke dingen behoren te weten. Bepaalde artsen kenden het, veel advocaten kenden het, effectenmakelaars en accountants kenden het. Reisagenten kenden het niet of waren het vergeten. Families die gebaat waren bij de periodieke afwezigheid van een van hun lastige verwanten koesterden het. En dat verhaal sprak zich rond.

En het was vanzelfsprekend een uitstekend hotel. En de ligging aan het meer was aangenaam. Het klimaat was niet schitterend, maar in vergelijking met andere, soortgelijke vakantieoordn was het gelijkmatig. Wat het stadje te bieden had was niet overdreven veel, maar je kon een auto huren, eropuit trekken en prettige, zij het niet erg opwindende wandelingen maken. Het landschap, het uitzicht en de bergen waren merkwaardig weinig markant, als op de waterverftekeningen uit een vroegere periode. Terwijl de jongeren van alle landen zich naar de zon en de stranden repten en voor gedrang op wegen en vliegvelden zorgden, was Hotel du Lac er in stilte trots op – inderdaad was het er soms erg stil – dat men de horden buiten de deur wist te houden, in de wetenschap dat het hotel een plaats in de

herinnering van zijn oude vrienden innam, en eveneens in de wetenschap dat men een redelijk verzoek van een nieuwe klant nooit zou afslaan, mits de nieuwe klant over het soort ongeschreven referenties beschikte die door een hotel met deze faam werden verlangd, en mits het verzoek kwam van iemand wiens naam al in het dossier van de familie Huber voorkwam, waarvan de meeste namen uit het begin van deze eeuw dateerden.

Terwijl ze de brede, luie trap afdaalde, hoorde Edith beschaafd gelach opstijgen uit een soort salon waar vermoedelijk thee werd geserveerd, en terwijl ze dichterbij kwam, als het ware aangetrokken door dat geluid, ineens een woedend geblaf, snerpnd en boosaardig, dat weinig goeds beloofde voor de rust in het hotel. Onder aan de trap lag een heel klein hondje, waarvan de ogen achter zijn haren schuilgingen, nerveus te bibberen. Toen niemand kwam kijken wat eraan scheelde, begon het weer op volle sterkte te keffen, als een baby die probeert de aandacht te trekken. Het aanhoudende gejammer, alsof het onvoorstelbaar werd gemarteld, leidde tot kreetjes van: 'Kiki! Kiki! Stoute hond!' en een rijzige, uitzonderlijk slanke vrouw met een smal, knikkend kopje als van een fuut kwam de bar uit snellen, viel onder aan de trap op haar knieën, nam het hondje in haar armen, overdekte het met kussen, drukte het, zich met dezelfde soepele bewegingen oprichtend, als een kussentje tegen haar gezicht en ging terug naar de bar. Een plas op de onderste trede van de trap leidde tot kortstondig sluiten van ogen en een snelle vingerknip van de manager. Terwijl een jongen in een wit jasje onverstoorbaar met een doek in de weer was, alsof dit vrij geregeld voorkwam, betuigde de manager van

Hotel du Lac (Familie Huber) Edith Hope zijn leedwezen dat dit incident een schaduw op haar aankomst wierp en gaf tegelijkertijd te kennen dat hij zich distantieerde van de misdragingen van dieren en, wat nog belangrijker was, van degenen die dwaas genoeg waren die dieren te houden. Hij wilde de laatste natuurlijk wel onderdak verschaffen, maar dan wel onderdak zonder medeplichtigheid.

Wat interessant, dacht Edith. Die vrouw was een Engelse. En zo'n bijzonder figuur. Waarschijnlijk een danseres. Ze nam zich voor daar later over na te gaan denken.

De salon was aangenamer dan haar kamer had doen vermoeden, met een donkerblauw tapijt op de vloer, een groot aantal ronde glazen tafeltjes, gemakkelijke, ouderwetse fauteuils en een piano waaraan een man op leeftijd met een geïmproviseerd vlinderdasje zacht potpourri's uit naoorlogse musicals zat te spelen. Gelaafd door de thee en een stuk voortreffelijke kersentaart, verzamelde Edith moed om rond te kijken. Er waren vrij weinig gasten in de salon; ze vermoedde dat de meesten pas voor het diner terug zouden komen. De vrouw met het gezicht van een mopshond zat wijdbeens iets naar binnen te schrokken, zonder te merken dat er kruimels in haar schoot vielen. In een hoek aan het andere eind van de salon zaten twee schimmige mannen te fluisteren. Een grijsachtig stel, man en vrouw, of broer en zus, zaten hun vliegtickets te controleren en de man, die zijn thee nog bij lange na niet had opgedronken, werd met tussenpozen weggestuurd om te kijken of de taxi al was gearriveerd. Hoewel het een lichte en vrolijke ruimte was, was het meest opvallende kenmerk de doodse stilte. Edith, zich bewust van het lot dat haar te wachten stond, zuchtte, maar

ze hield zich voor dat dit een uitstekende gelegenheid was om *In dit ondermaanse* af te maken, hoewel het niet de gelegenheid was die zij zelf had gezocht.

Toen ze daarna haar ogen opsloeg van haar boek – een boek waarvan geen enkel woord tot haar was doorgedrongen – ontdekte ze een onverwachte mondaine noot in de persoon van een dame van onbepaalde leeftijd met stralend asblond haar, scharlakenrode nagels, in een beeldige (en kostbare) japon van bedrukte zijde, die vergenoegd glimlachend met haar hand de maat sloeg op de muziek, terwijl de dienststers, kennelijk in de ban van een zo zelfverzekerde verschijning, aldoor meer cake en thee kwamen aandragen. Zij schonk hun een vriendelijke glimlach en glimlachte zelfs nog vriendelijker naar de bejaarde pianist die opstond, nadat hij zijn muziek had dichtgeslagen, naar haar toe liep en iets in haar oor fluisterde wat haar aan het lachen maakte, haar vervolgens een handkus gaf en wegliep, zijn stijve, smalle rug stralend van dankbaarheid voor de waardering die hem te beurt was gevallen. Achterovergeleund in haar stoel, haar kop en schotel op kinhoogte, dronk deze dame haar thee met een zekere verfijning, zich als het ware bewust van haar gunstige verschijning, en het was inderdaad een verrukkelijk schouwspel, gespeend als zij was van iedere angst die andere mensen soms overvalt in een vreemde omgeving, en zich duidelijk thuis voelend in de ambiance van het hotel, zelfs al was het voor driekwart leeg.

Edith keek als gehypnotiseerd naar haar; ze zou niet graag één moment van het schouwspel gemist hebben. Er fonkelden ringen aan de hand waarmee zij een ragfijn kantten zakdoekje naar haar lippen bracht.